

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben kassza mellett:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Asszisztensségek kifizetése visszafizetés
 vagy megfizetésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A Szmrecsányi hagyaték körül.

(—a.) Néhány év óta ádáz küzdelmet folytat a pánszláv sajtó, hogy a felvidéki jámbor és becsületes tót népet a fanatikus pánszláv tót nemzetiségű izgatók táborába hajtsa s a magyar hazának és a magyar államnyelvnek esküdt ellenségévé tegye.

Sajnálattal tapasztaljuk, hogy ebben a gyalázatos aknamunkában részt vesz a hirhedt Hlinka vezetése alatt néhány katolikus pap is, kik a «Slovenské Ludové Noviny» című tót népujságot szerkesztik, vagy abba névtelenül izgatnak. Püspökeik erélyesen bánnak velük, ezért aztán a hazafias főpapságnak e kiváló alakjai Vaszary Kolos hercegprímás, Párvy Sándor szepesi és Radnai Farkas beszercebányai és Fischer-Colbrie Ágost kassai püspökök állandó céltáblái az ő alattomos, perfid támadásaiknak. Minden számban kirohannak hol egyik, hol másik főpásztor ellen s ennél fogva, bár katolikus lapnak tüntetik fel magukat, úgy néz ki lapjuk, mintha valami tót-Népszava lenne.

Ha olyan főpásztor kerül a felvidékre, aki nem tud tótul, ezért támadják őt is, a kormányt is. Ha az illető, hogy népével közvetlenül érintkezhessek,

mint ezt Párvy püspök tette, akkor ezért bántják. Ha nem adakozik a tót izgatók szája ize szerint, akkor fősvénynek, harácsolónak bélyegzik, ha adakozik — persze nem pánszláv intézményekre — akkor szerintük pazarolja és fecserli az egyházi javakat.

A katolikus főpapságnak e jelesei természetesen nem félnek az ő anathémáiktól és alaptalan támadásaikkal mit sem törődve, lelkiismeretük és hazafias meggyőződésük szerint teljesítik az ő nehéz köteleességeiket.

A tisztességes magyar sajtó sem törődik e pánszláv támadásokkal, — semmibe sem veszi, nem is hederit rájuk sohse.

Ez a pánszláv ujság most már annyira vetemedett, hogy hiéna módjára a halottnak támad. Fáj neki, hogy b. e. Szmrecsányi püspök után másfél milliós hagyaték maradt s neki megy a halottnak, hogy ezt a nagy vagyont úgy harácsolta össze, hogy elmulasztotta főpásztori kötelességét s nem adott a templomokra és iskolákra semmit.

Ezt az undok sakalordítóaszt aztán lekottázta a páholy estilapja és ebből a Nagyváradai Napló.

Pedig ha az Est nem is, de a Nagyváradai Napló tudhatta, — a városban és

az egyházmegyében mindenki tudja — hogy boldogult Szmrecsányi püspök rövid néhány évi váradai püspöksége alatt a kulturális, egyházi és jótékonyági intézmények istápolásában vetekedett legkiválóbb elődjével. 320,000 korona alapítványt tett az egyházmegyénél, titkárságának naplószerű feljegyzése szerint, évenként 150,000 koronát adott hasonló célokra iskolákra, kulturális és jótékony intézményekre és templomokra, köztük például a csabai tótok új templomára 30,000 koronát.

Hagyatékának nagysága abban birja magyarozatát — s ezt már megirtuk egyszer — hogy a megboldogult főpásztor bérbeadott uradalmi közül azokat, amelyeknek bérszerződése az ő püspöksége idejében telt le, házi kezelésbe vette s az abba tekintett gazdasági beruházás, amely igen nagy értékű s amelyet ő a sajátjából vásárolt, most az ő hagyatékát illeti. Ehhez járult, hogy az utolsó esztendő igen jó termésű esztendő volt s a termés mely még őt illette, csak halála után lett értékesíve.

A magyar püspököknek törvényeink értelmében nincs szabad végrendekezési joguk, csak ha erre a királytól külön engedélyt kapnak. Szmrecsányinak nem lévén külön engedélye, a hagyaték

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Testőr.

— Vigjáték 3 felvonásban. Írta: Molnár Ferenc. A Szigligeti-Színházban először adták 1911. január 8-án. —

Molnár Ferenc minden színpadi alkotásában van ötlet, eredetiség és érdekesség. Nem mindegyikben szerencsés az ötlet, nem mindegyikben erőltettség nélkül való az eredetiség (Liliom!) s nem mindegyikben fér össze a jó izléssel az érdekesség. A Testőr azonban az a színpadi műve Molnár Ferencnek, amely legjobban állja ki a kritikát.

Meséjét részleteznünk fölösleges, elég nagyjából vázolnunk. Egy művészpár házassége az alap. A férj, — akinek tudomása van róla, körülbelül hány viszonya volt feleségének a házasság előtt — észreveszi, hogy az asszonynak valami motoszkál a fejében. Megunta őt, a férjet s most valaki más fog neki tetszeni, akinek körvonalait fantáziájában már

megrájkolta. Ez a valaki nem más, mint egy katona. Nem közönséges katona, hanem egy finom, előkelő testőr. A férj ezt óvatosan, ügyesen kiveszi az asszonyból s az az ötlete támad, hogy eljátsza a testőr szerepét a feleségének ő maga. Ennek vagy az lesz a következménye, hogy a felesége nem hódol meg a testőrnek, — ez biznyiték a hűsége mellett — vagy meghódol az asszonynak, de akkor leg alább egyszer még boldognak fogja magát érezni vele, s ezután jöhet a válóper. A művész vendégszereplés ürügye alatt távozik s negyedóra mulva visszatér, mint testőr. Az asszony óra mulva kint áll. Teával kínálja, kacérkodik vele, nem ismeri föl. Teával kint áll, kacérkodik vele, sőt meghívja este az operabáza a páholyába. A páholy bálterében játszik a második felvonás. A férj és a testőr kettős alakja valósággal küzdenek egymással. Mikor a testőr udvarlása visszautasítással találkozik, a férj boldogsága határtalan. Tovább játsza a szerepét, de csak azért, hogy annál inkább meggyőződjék neje hűségéről. Sze. encsétlenségre éppen az ellenkező történik: az asszony maga vall szerelmet a testőrnek, sőt másnapra ismét találkára hívja abban a hiszemben, hogy a férj nem jön haza.

A találka öt órára van megállapítva s fél ókor megjelenik a férj, rendes ruhában maszk nélkül. Vallatja a meglepett asszonyt, hogy kijárt nála, részleteket mond el a testőr látogatásából is — hiába. Az asszony mindent letagad s egy siró jelenettel még a férjet is ráveszi, hogy az ráhagy mindent, rágalomnak nyilvánítja az egész testőr-mesét. Közeledik az öt óra; a művész kicsomagolja a ládájából ruháját, első sorban a testőregyenruhát s elkezd testőrnek öltözni. Az asszonynak ideje van rájönni, ki volt a testőr s mikor pontosan öt órakor a színész elkészült az átöltözéssel, az asszony is elkészült a tervével. Egyáltalán nem lepi meg semmi; a férj hűledezve látja, hogy a hatásos jelenettel felsült. Az asszony kijelenti: — Öt órakor állítottál be. Öt óra egy perckor már fölismertelek. Csak egy perc mulva; ezzel tartozom a művészetednek.

A művész hiába érzi, hogy túljártak az eszén. Kénytelen megadni magát. Sőt pár perc mulva ő maga erősködik legjobban s mellett, hogy a feleségének van igaza s míg az asszony diadalmasan mosolyog, a függöny le-gördül.

Szőnyeg Flanel- és utazó takarók.
Függöny Linoleum és viasz-vásznak,
Paplan Brassói és Pinkafői lópakró-
 ezok legnagyobb választéka nagyáruházában
KELETI- PERZSA- ÉS SMYRNA SZÖNYEGEK.
Költözés miatt nagyon jutányos árak!

CZILLÉR IMRE

ORSZÁGGYÜLÉS.

A Képviselőház ülése.

Budapest, január 9.

Kabó Ferenc alelnök negyed 11 óra után nyitja meg az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után az **Elnök** több kérvényt bemutat, melyeket a Kérvénybizottsághoz utaltatott ki.

szerb kereskedelemről

szólo törvényjavaslat tárgyalása. **Mansdorf** Géza szólal fel elsőnek. A huszdrágasággal foglalkozik s ennek enyhítésére a Kormány intézkedéseit várja. Hangoztatja, hogy a huszfogyasztási adó igazságtalan, és annak eltörlése elsőrendű feladat. A huszfogyasztási adó eltörlesztéséül beálló jövedelmi csökkenést más fogyasztási adók letételeivel már létezők felemelésével fókuszuk. Adóztatassuk meg az emberi élet megőljét, a pálinkát. Egész vita alatt nem lehet hallani a kormány véleményét, hogy miképpen akarja megszüntetni a mai huszdrágaságot. Javaslato nyújt be.

Sümegei Vilmos a javaslat tárgyalásában szeretne volna hallani a volt szakminiszter **Kossuth** Ferencnek véleményét: sajnos, ebben a szerencsében nem részesülhetett. Foglalkozik a kartell kérdésével és azt mondja, hogy a kormányban módjában áll a kartellek létesítését megakadályozni, mert elhatalmasodásukkal anyagilag teljesen tönkre teszik a fogyasztókat. A legelők szaporítását sürgeti. Majd a kormány intézkedéseitől várja a drágaság megszűnését.

A földmívelési miniszter beszéde.

Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszter válaszol az elhangzott beszédekre. **Bethlen** István gróf beszédével hosszasan foglalkozik és kijelenti, hogy azon állítása, hogy a külügyminiszter a kisebb Balkán államokat ránt uszítja, teljesen alaptalan. A külügyminiszter csak azt teszi, a mit Ausztria és Magyarország közötti kiegyezés megenged neki, mert a kiegyezéskor a Balkán államok érde-

keiről sem feledkeztek meg. **Sümegei Vilmos**nak megnyugtatólag kijelenti, hogy a székelyföldön a legelőket szaporítani fogja és ezt a kérdést szíven viseli. **Batthyány** Tivadár grófnak már a pénzügyminiszter megadta a választ és én is helyeslem ezen intézkedést. Megkívánja még említeni, hogy tekintettel arra, hogy az apa állat hiány nagy, intézkedni fog az apaállatokat szaporítani és azokat több gazdánál elhelyezni. A kisczardák helyzetének javítását annyiban tartja célszerűnek, a mennyiben tényleg arra rászorulnak. A huszfogyasztásról megemlíti, hogy nálunk ez nagyon egyoldalú és éppen azért iparkodott a halászatot is kitejleszteni. A száj és körömfájás megszüntésére is a legnagyobb intézkedéseket fogja életbeléptetni. **Ay** argentiniai hus b-hozatala ügyében kijelenti, hogy 2000 tonnával nagyobb mennyiséghez a kormány nem járul hozzá. A hus ára nem mesterségesen emelkedtek, hanem a kereslet és kínálat alakulása következtében. A szerződés életbeléptetéséről az ország gazdasági megerősödését várja és kéri annak elfogadását.

A vita bezárása.

Elnök a vitát bezárja: A Ház a javaslatot általánosságban elfogadja. A többi háttározati javaslatokat a Ház elveti. Az elnök 10 perc szünetet adott.

Szünet után.

Bethlen István gróf a címhez szól és módosítást nyújt be.

Hieronymy miniszter felszólalása után a címet elfogadják.

Az első szakaszról

Polónyi Géza szólal fel. A szakaszban nem látja Magyarországnak önállóságát kellőleg kidomborítva.

Rosenberg Gyula felszólalása után a szakaszt elfogadják.

Polónyi Géza a bankjavaslatra vonatkozó javaslatáról beszél s kéri annak napirendre tűzését.

Az idő előre haladottságára való tekintettel az ülést háromnegyed három órakor bekezesztik.

egyhármada az egyházmegyének, másik harmada az elhunyt testvéreinek, illetve azok gyermekeinek, az utolsó harmad rész pedig a magyar államkincstárnak jut. Az még érthető, hogy ezen a pánszlávok keseregnek, de megfoghatatlan, hogy most már magyarok is könnyeznek afelett, hogy a magyar egyháznak, a magyar államnak és az Arpádkori magyar család tagjainak jut egy izig-vérig magyar főpap pénze.

De hát az elvakult és elvadult szenvedély sok mindent megmagyaráz. Azt hisz, hogy a pánszláv katolikusok egy huron pendülnek a Népszavával, meg azt is, hogy a páholy lapjai egy követ-fajnak a pánszlávokkal. És ettől még az a tudat sem tartja vissza őket, hogy a halottakat megrágni a hiénák és sakállok szokták.

Királyi elismerés Samassa bibornoknak. Mint már ismeretes az olvasóközönség előtt, **Samassa** bibornok, Egri nagynevű érseke agg korára s az javval járó gyengeségekre való tekintettel visszavonul a közélet zajos teréről, így a többi közt nem lesz többet tagja a vallásalap felügyelő-bizottságának sem. Ez alkalomból a király a következő elismerésben részesítette az agg főpapot:

Személyem körüli magyar minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére megengedem, hogy dr. **Samassa** József belső titkos tanácsosomnak, bibornoknak és egri érseke, a a vallás és tanulmányi alapokra felügyelő és azok kezelését ellenőrző időlegbes bizottságban bizottsági tag minőségében sok éven át kifejtett hasznos és eredménydus munkódésért teljes elismerésem tudtul adassék. Kelt Bécsben, 1910. évi december 20 án.

Ferenc József s. k.
Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

Merész ötlet, melynél a kiviteltől függ minden: a feldolgozástól és az előadástól. A feldolgozás egy szellemes és rutinos íróember munkája, aki ügyesen tud a nehéz föladdal megbirkózni. A második felvonás a maga forró indulataival és gyors fordulataival kitűnően festi a férj és a testőr kettős alakja közt a küzdelmet s a harmadik felvonás a ravasz asszonyi ötlettel való megoldással kitűnő komikus hatású. Csak abban nincs logika, miért enged a férj a ruhák hosszadalmas kicsomagolásával időt az asszonynak arra, hogy a leleplezésre elkészüljön és védekezni tudjon? A darab erkölcsi felfogásáról kár szólni is; no de Molnár Ferencről megszoktuk már, hogy darabjaiban a lehető leglazább erkölcsi felfogással találkozunk. A Testőr sem értékesebb ebből a szempontból, mint az Ördög. S minthogy értéke legfőbbképpen egy bizarr ötleten alapszik, mihelyt ez az ötlet nem fog az újdonság ingerével hatni, az egész Testőr nem fogja a közönséget érdekelni s nem lesz sokáig állandóan műsoron.

Az előadás kitűnő; nem sok szípad van

a vidéken, mely a Testőrt olyan előadásban hozná a közönség elé, mint a nagyváradi. A címszerep **Tóth** Elek a legnehezebb művészi feladatok egyike elé állította s ezt a feladatot **Tóth** bravurosán oldotta meg. A legnehezebb rész kétségtelenül a II. felvonás, ahol a nézőnek a testőrnek nemcsak a maszkja, hanem a hanghordozása és a mozdulatai alatt is éreznie kell a férj rettentő belső küzdelmét, anélkül, hogy ez a k'zdelem árulóvá válne. Ezt a kettős alakot **Tóth** Elek megragadó erővel és művészettel tudta színpadra vinni; igazi élvezet t szerzett az ellentétek éles szembeállításával. Testőri maszkja a lehető legtermészetesebben volt megválasztva. **E. Kovács** Mariska a művésznő szerepében egész tudását és tehetségét ragyogtatta. Tudott szeszélyes, szenvedélyes, szerelmes, asszonyias, ravasz és gúnyos lenni, amint éppen szerepe kívánja; de mindig ugyanaz a jellem, ugyanaz az egyéniség volt. Művészte egész nagyságában érvényesült ebben az alakításában s megismételjük, amit már nem egyszer irtunk: nagy kár, hogy újabban **E. Kovács** Mariska oly ritkán lép föl. Vannak szerepek, a

melyekben őt más még csak meg sem közelítheti — ilyen a Testőr színésznője is. Őtözekei pompásak; ami pedig **Tóth** Elekkel való összéjátékát illeti, az magában is művészi tökéletességű. A kisebb szerepek is a lehető legjobb kezekben voltak. A színházi mama komikus szerepét **T. Pogány** Janka játszotta annyi természetes komikummal, hogy nyílt színen megtapsolták. **Hunyady** József kritikusa a józan, hideg észt képviselve minden jelenetében. **Salgó** Ilona és **Vank** István is tetszetek.

A külső kiállítás díszes. A II. felvonásban, a távolról látszó színpad beállításá egészen jó. Rontja azonban az illuziót, ha a távoli háttérben látszó színpadon statiszták járkálnak; a színpad távlati hatása annyira kitűnő, hogy azt élő és persze nagyságuk folytán közelinek is látszó alakok sétáltatása azt a távlati hatást rontja le egészen. Rontja az illuziót az is, hogy az előtér nem ábrázol igazi foyert; a felvonás a 4. számú páholyban játszák, de mellette hiába keressük a 3-nak és az 5-nek legalább a számjait. A zenekíséret is lehetne valamivel határozottabb.

Csak még rövid ideig!

Rendkívül leszállított árak! Üzlet áthelyezés miatt (Szalárdi-utca 9 re) a még raktáron levő mellfűzők és fűzővédők beszerzési áron alól lesznek kiárusítva.

Próba küldemények bárhova! Arjegyzék ingyen és bérmentve!

Rosenzweig Rózánál RÁKÓCZI-UT 3 szám.

Nem kell új vágóhid.

700,000 korona megtakarítás.

Több mint 20 éve építették Nagyváradon a mai vágóhidat, állítólag külföldi mintára. Csakhamar azonban konstatálták, hogy annak éppen egyik főkélléke, a hűtő-kamara nem felel meg a célnak, mert alig pár óra múlva az abban elhelyezett friss hus megnyálkásodik, megromlik. De más baj is van. A mostani polgármester, mint akkori főkapitány írásban jelentette, hogy a hűtőben a patkányok összepocsékolják a húst.

Ilyen körülmények között már régen kellett volna ezeken az állapotokon segíteni, de évtizedekig csak keresték a megoldás módját. Legközelebb fekvő megoldás lett volna, hogy a meglévő vágóhidat kellőképp átalakítsák és felszereljék.

Köszeghy József városi főmérnök azonban azon javaslatot hozta felszínre, hogy Nagyvárad városa egy teljesen új, modern vágóhidat építsen és pedig nem a meglévő helyén, hanem az állatvásártér mellett.

Dacára, hogy körülbelül egy millió koronába kerül az új vágóhid, sőt a pótmunkákkal még többé is lesz, a város törvényhatósági bizottsága elfogadta a terveket, mert úgy találta, hogy a mai állapot tovább fenn nem tartható. Sőt kényszerűségből a városi jéggyárat is akként építette fel, hogy az beilleszthető legyen az új vágóhid komplexumába. Azóta a tervek, a költségvetés és a vágóhidi szabályrendelet jóváhagyás végett fenn van a miniszteriumban.

Két új törvényhatósági bizottsági tag: *Tábery Armin* főmérnök és *Székely Sándor* kaptalani főszámvivő most érdekes beadványt intéztek a város törvényhatóságához, amelyben az új vágóhid építésének elejtése mellett, a meglévő vágóhid átalakítását javasolják.

A beadvány szerint megvizsgálták az új vágóhid terveit és költségvetését s megtekintették a mostani vágóhidat és tapasztalataik alapján kérik a törvényhatóságot, hogy a jóváhagyás végett felterjesztett új vágóhid építésének ügyét függeszse fel s megfelelő szakértőkkel vizsgálta meg a kérdést.

Ezután javasolják, hogy új építése helyett a régi vágóhidat alakítsa át a város. A mostani vágóhid elég kényelmes a fogyasztásra szükséges állatok levágására, megtisztítására, sőt elég volna a mostani fogyasztás ötszörösének levágására is, kivéve a sertés levágást, amelyre berendezve nincs, de amelyre lehet rendezni.

Ma egyszerre 28 darab nagy marhát lehet ott levágni és feldolgozni, ami napi 12 órát véve, 168 drbnak felel meg. Tehát a fogyasztásra szükséges marha levágására nem szükséges egy 61,906 koronába kerülő új épület.

Nem szükséges továbbá az apró jószág (borjú, birka, bány) levágására új épület, mert a mai helyen 720 drbot lehet 12 óra alatt levágni és megtisztítani, ami a mai fogyasztás ötszöröse. Így felesleges arra a célra is egy 39,419 koronába kerülő új épület.

A mostani vágócsarnok vízvezetése kint nően működik, a keramit-burkolat könnyen lemosható s a szennyes folyadék a Pécébe jut le.

A vágócsarnok magas, jól szellőztethető, s így közegészségi szempontból is megfelelő, új vágócsarnok tehát nem szükséges.

A vágóhid területén jelenleg jó marhastálló van, hat részre osztva, amelynek fele bóraktárnak bérbé van adva, másik felét a személyzet faraktárnak használja. Ezek átalakíthatók s így a 34,070 koronára felvett istálló és cselédlakás építése szintén felesleges.

Az összegyűlt bélsarat most naponként el-

fordítják a városi földekre. Ez keresztülvihető a jövőben is, s akkor nem szükséges 24521 koronát kiadni trágyagyűjtőre.

A jelenlegi vágóhidi felügyelőnek megfelelő lakása van, a levágott állatok vizsgálatát el is képes végezni, legfeljebb egy kisegítőt lehet mellé alkalmazni. Nem kell tehát a városnak kiadni személyzetsszaporításra, laképületre és irodaépületre (két 1-1 emeletes épületre) 92,438 koronát.

Ezzel szemben szükségesnek tartják a következőket:

Gondoskodni kell megfelelő hűtőkamrákról. A jéggyár már felépült, de azért az nem megy kárba. Vagy a mostani hűtőházat alakítják át s abba helyezik el a gépeket, vagy a tágas udvar közepén építenek egy új hűtőházat, amelyet folyosókkal kötnek össze egy vágócsarnokkal. Inkább 150-160 ezer koronát adjanak ki egy új hűtőháza, mint 941,000 koronát új vágóhídra.

A mostani területen könnyen felépíthető a sertésvágó-csarnok.

A béltisztítót ki lehet bővíteni, vagy egy új aprómarhavágóval lehet összekötni.

A megsemmisítendő részek elégetésére szükséges egy égető kemence.

Mindezek együtt mintegy 200-240 ezer koronába kerülnének s amellett, hogy megfelelő lenne a vágóhid, még 700,000 koronát megtakarítana a város, ami más fontos szükségletekre fordítható.

A beadvány tekintettel arra, hogy az aláírók mindenike szakember, főmérnök és okleveles gazdász, mindenesetre figyelmet érdemel.

A tisztviselők öröme.

Mint a *Budapesti Tudósító* illetékes helyen értesül, az ez évi január hó 7 én tartott minisztertanács a pénzügyminiszter javaslatára elhatározta, hogy az 1911. évi állami költségvetési előirányzatba a létszámviszonyok rendezése céljából az 1909. évi állami költségvetéssel szemben az egész évi hitelszükséglettel felvett magasabb állások és pedig a tisztviselők-nél a magasabb fizetési osztályokba, az aliszteknél és szolgáknál a magasabb csoportokba felvett állások

az 1911. évi állami költségvetés törvényerőre emelkedésének bevarása nélkül azonnal betölthetők,

illetőleg, hogy ezekre az állásokra az arra érdemes tisztviselők (alisztek és szolgák) már most kinevezhetők vagy kinevezésre legfelsőbb helyen javaslatba hozhatók.

Ez a határozat csak a létszámviszonyok rendezése céljából felvett, tehát csakis azokra a magasabb állásokra vonatkozik, amelyekkel szemben az állami alkalmazottak illető kategóriájánál az alacsonyabb állások száma megfelelően apasztatott.

Az 1908. évi VI. t.-c. rendelkezései folytán ez a minisztertanácsi határozat nem vonatkozik a bírói állásokra s így a közigazgatási bírói állásokra sem.

Nem terjed ki továbbá ez a határozat a m. kir. államvasutaknál felvett új állásokra sem.

A m. kir. posta-távirda és távbeszélő személyzeténél azonban az 1911. évi költségvetési előirányzatban tervezett illetményrendszer-változás az 1911. évi költségvetési előirányzat indokolásában részletesen ismertetett módosítások mellett a kereskedelemügyi miniszter által a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértően az 1911. évi állami költségvetés törvényerőre emelkedésének bevarása nélkül végrehajtható s a m. kir. posta-távirda és távbeszélő kezelési személyzeténél az illetményrendszer-változástól kifolyólag az 1911. évi költségvetési előirányzatba felvett összes, tehát azok az új állások is már betölthetők, amelyek tulajdonképp az 1909. évi költségvetési létszámmal szemben létszámszaporítást jelentenek.

A bank javaslat. A szerb szerződést már a mai nap le fogják tárgyalni s így már ma áttérhetnek a bankjavaslatra. A javaslatnál Kossuth Ferenc, Földes Béla, Tisza István gróf fogják felszólalni. A javaslatot előre határozott rövid idő alatt le fogják tárgyalni.

Az osztrák kormányválság. Vasárnap véget ért az osztrák kormányválság. A király elfogadta Bionerth báró összes előterjesztéseit s hozzájárult azokhoz az előterjesztésekhez, amelyek a cseheknek adandó koncessziókra vonatkoznak. A csehek körében éppen ezért nagy meglepéssel fogadták a megoldást. A kabinetben két új miniszter lesz.

Az új kormány kinevezését valószínűleg kedden publikálják a hivatalos *Wiener Zeitung*-ban. A kabinet még a hónapban bemutatkozik a parlament előtt a két házában.

Előfizetési felhívás.

Tizenhetedik évfolyamát kezdi meg a *Tiszántul*.

Tizenhat évvel mögöttünk, a múltból merített erővel, a jövőbe vetett reménnyel folytatjuk az eddig nem sikertelenül vívott harcot.

Tizenhat év előtt meglehősen különböző keresztény közönség előtt bontottunk zászlót. Abban az időben a liberalizmus jelszava tartotta lenyűgöve a keresztény közvéleményt s bizony majd nem a pusztába kiáltott az, aki a keresztény Magyarország megmentésére akarta sorakoztani a közönséget.

Ma már látjuk a veszélyt; nem a szomszéd ég már, hanem a magunk házában szaladnak végig a lángnyelvek. Látja a közönség a tűzveszélyt — de csak egy kis része siet oltani.

A veszéllyel szemben egy segítség van: a keresztény összetartás. S ennek az összetartásnak nincs hathatósabb eszköze a katolikus sajtónál.

Tizenhetedik évünkbe lépve, meglepéssel konstatálhatjuk, hogy az alvók felszólításában, a különböző lelkek fölírásában nekünk is meg volt a magunk része. Most a közönségben a sor, hogy az ellenséggel szemben sorakozzék.

A keresztény Magyarország érdekében bontottuk ki zászlónkat, ennek érdekében kérjük olvasóinkat, tano assanak bennünket tovább is küzdő munkánkban és szerezzenek minél több hívet lapunknak, melynek nincs más ideálja, mint a keresztény magyarság.

Valaha azt mondják: imádkozzatok és dolgozzatok! *Kaas* Ivor utolsó vezércikkében ezt kiáltotta Magyarország keresztény közönségének: imádkozzatok, dolgozzatok és sorakozzatok!

A *Tiszántul* előfizetési ára a következő:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	16 kor
Negyedévre	4 . .

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 . .

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	24 kor.
Negyed évre	6 . .

A „TISZÁNTUL”
szerkesztősege és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

* **A király állapota.** Egy hét óta tart már a király meghűlése és bár az utóbbi napok nagyfokú javulást hoztak, a király egészsége még ma sem állott teljesen helyre. A hétfői általános kihallgatások ma is elmaradtak, de valószínű, hogy ezen a héten már elhagyhatja a felség Schönbrunn. Tegnap magánkihallgatáson fogadta *Bienerth* miniszterelnököt és valószínű, hogy a hét folyamán megjelenik a király előtt gróf *Khuen-Héderváry* is, hogy a magyar kormány újévi jókívánságait tolmácsolja. Január utolsó hetében ülnek össze Budapesten a delegációk. A király ekkor még nem lesz Budapesten. Csak a plenáris ülések idején, február közepén jön a felség Budapestre, mert csak akkor lesznek a delegációs ebédek és az udvari bálók. Dr. Kerzl reméli, hogy a király ekkorra már teljesen kiheveri a hűlést és minden veszély nélkül teheti ki magát a budapesti ut és az itt tartózkodás társadalmának.

* **A váradi püspöki szék betöltésének** a híre járta be megint a fővárosi és helybeli lapok nagy részét és ennek következtében Nagyvárad városát, s egyik-másik már arra is hivatkozik, hogy erről, mint befejezett tényről hivatalos távirat érkezett volna a vikáriushoz és a káptalanhoz, vagy annak valamelyik tagjához. Ezzel szemben *illetékes helyről felhatalmaztak* bennünket annak közlésére, hogy erről *sem hivatalos, sem félhivatalos, sem távirati, sem levélbéli tudósítás nem érkezett a nevezettek egyikehez sem.*

* **Ebéd az alispánnál.** *Fráter* Barnabás alispán tegnap ebédet adott, melyen a közígasgatási tisztikar jelent meg. Az ebéd jelen voltak: *Keszthelyi Zoltán*, *Wallner Odón*, *Móricz Ernő dr.*, *Balogh Elemér*, *Baranyi András*, *Gyöngyössi István*, *Balogh János*, *Bartos Elemér*, *Varró Domokos*, *Fráter Imre*, *Gerlán Gábor*, *Fráter László*.

* **Vető est a kath. körben.** A nagyváradai kath. körben ma, kedden, január 10-én érdekes vetítő-estély lesz. *Lacsny Ince* premontrai tanár tart érdekes természettudományi előadást a vizecsepp világáról. Az előadást pompás vetített képekkel kísérik. Az előadás délután 5 órakor kezdődik.

* **Adományok a menzának.** *Fetser* Antal felsz. püspök, káptalani helynök 40 K t, *Bundala* Mihály apát-kanonok 50 K t, *Bunyitay* Vince apát-kanonok 10 K t, *Gabriely* Lajos kanonok, *Spett* Gyula apát-kanonok 50—50 K t, dr. *Némethy* Gyula theologiai tanár 10 K t, dr. *Schweiger* Ede ügyvéd 20 K t és dr. *Géher* Lambert ügyvéd 10 K t adományozott a nagyváradai kir. jogakadémia »Mensa«-ja javára. A kegyes adományokért hálás köszönetet mond dr. *Bozoky* Alajos kir. tanácsos igazgató.

* **Pártközi konferencia a polgármesternél.** Nagyvárad város szakszervezetainak ujjaalakítása lesz a csütörtöki közgyűlés egyik legfontosabb tárgya, mivel az eddigi bizottsági tagok megbízatása az 1910. év végével lejárt. Hogy a közgyűlésen minél simábban essenek túl a szakszervezetek tagjainak választásán, *Rimler* Károly polgármester az egyes bizottságok tagjainak kijelölése céljából pártközi konferenciára hívta össze a két párt vezető embereit és pedig öt törvényhatósági bizottsági tagot a munkapártból és öt tagot a függetlenségi pártból. A pártközi konferencia ma, kedden délután 3 órakor lesz a polgármester hivatalos helyiségében.

* **A számvevőszék elnöke.** A király a következő legfelső kéziratot adta ki: *Kedves Thuróczy!* Önt a magyar állami számvevőszék elnökévé az 1870: XVIII. t. c. értelmében ezennel kinevezem. Kelt Bécsben, 1911. évi január 3 án. *Ferencz József* s. k. Gróf *Khuen-Héderváry* Károly s. k.

* **A főszolgabíró és az állatorvos.** *Wertheimstein* Henrik belényesi főszolgabíró tegnap jelentést tett az alispánhoz *Kanta* Jenő főállatorvos ellen, mert az állatorvos intézkedéseit egyáltalán nem tudja megtartani. Az állatorvos ugyanis a belényesi járásban fellépett száj és körömtájásból kifolyólag olyan községekbe is belevett a vészkerületbe, amelyekben egyáltalán nincs járvány, viszont olyanokat hagyott ki, amelyek inficiáltak. A főszolgabíró kéri az alispánt, hogy semmisítse meg az állatorvos intézkedését és öt bizza meg a vészkerületek megalakításával.

* **Művészi miseruha.** A nagyváradai *Szent László-templom* töltszerelése a napokban gyönyörű művészi tárgygyal, egy igen értékes fekete miseruhával gyarapodott, mely *Ováry* Sándorné urnő ajándéka, ki azt boldog emlékü férje, a közszeretben állott néhai *Ováry* Sándor emlékére és halálának évfordulóján ajándékozta a *Szent László* templomnak. A miseruha alapszövege középkori mintázatú fekete selyem. Mellső oldalán széles sáv fut végig, hátsó oldalán kereszt, közepén gyönyörű feszülettel. Mind a kereszt, mind a sáv gyönyörű ezüsttónusból készült, domboru himzésessel van díszítve, melynek motívuma a Golgotavirág, passziflóra. E gyönyörű virág alakja, kelyhének berendezése tudniillik Krisztus szenvedéseinek eszközeire (a szegek, kalapács) emlékeztet s így a kinszenvedés kedvelt szimbóluma a keresztény jelvénytanban. A gyönyörű himzést az ajándékozó urnő és leányai készítették.

* **Vattay Gyula temetése.** Megható részvét mellett helyezték örök nyugalomra Mezőtelegden *Vattay* Gyula községi jegyző holttestét. Ugy Mezőtelegden, mind a környék egész intelligenciája, a község lakosainak óriási tömege jelent meg a közszeretben állott jegyző végtisztességtételén, aki 37 évig vezette a körjegyzőség ügyeit odaadó buzgalommal. Ott voltak a többek között *Telegdy* József országgyűlési képviselő, *Nagy* Márton központi és *Bércsy* Imre élesdi főszolgabírók, a biharmegyei jegyző-egylet nagyszámu küldöttsége *Hollóssy* Gyula vezetése alatt s. b. A gyászszertartást *Kovács* József esperes-plébános vezegte, *Csernay* Géza kaplán és *Hágen* Ferenc főreáliskolai hittanár segédlete mellett. A koporsót elborították a szebbnél-szebb koszorúk. A gyászszertartás után a községi előljárók kézen vitték a koporsót a temetőbe, ahol a sírnál a jegyző-egylet nevében *Hollóssy* Gyula igen szép beszédben méltatta a kiváló kartárs érdemeit s bucsuzott el a halottól. Koszorúkat küldtek a gyászoló családtagok, *Nadányi* Pál és családja, a központi járás közönsége, *Nagy* Márton főszolgabíró, a biharmegyei jegyző-egylet, a Mezőtelegdeni vidéki takarékpénztár, *Omischl* Mihály és neje, *Szabócs* község, a *Kovács*-család, *Ferenczy* József és családja, *Lukács* Gusztáv és családja, a *Vucskics*-család, a *Gödör*- és *Kovács*-család, *Bihar-Szilágyi* olajipar r. t., *Pósalaka* községe, *Magyar aszfalt* r. t. előljárói, *Mezőtelegden* község előljárói és képviselőtestülete s. b. — A díszes temetést *Weiszlovits* Adolf és fia temetőkezési intézete rendezte.

* **Uj hid a Körözsön.** A feketető-pata-árpád-feketebátor-bélfenyéri utakat metsző Körözsön új hidépítését kezdik meg rövid idő múlva. A hid eddig 4 méter szélességben volt megállapítva. Legutóbb a községek kérelemmel járultak a kereskedelmi miniszterhez, hogy engedje meg, miszerint az új hid szélességét 4 méter 80 centiméterben állapítsa meg. Az eddigi súlyképessége a hidnak 12 tonna volt s így súlyosabb gézeket azon nem lehetett volna szállítani. Erre vonatkozólag szintén kérték a minisztert, hogy 12 tonna helyett 20 tonna súlyképességre építsék a hidat. A kereskedelmi miniszter a kérelem teljesítésé felől tegnap értesítette a megyét. A bővítés kiadástartóját a miniszter saját tárcája terhére fogja átvenni.

* **Osterlamm Armin halála.** Nagyvárad város elölkelő társadalmának egyik köztestületben állott tagja: *Osterlamm* Armin nyugalmazott kir. főerdőtanácsos vasárnap reggel, 72 éves korában elhunyt. A derék öreg ur évtizedekig szolgált Nagyváradon mint erdőfelügyelő s megtámadott egészségi állapota miatt, mint főerdőtanácsos évekkor elzöldt nyugalomba vonult. Azóta is állandóan betegeskedett. Elhunyt mélyen sujtja a nagyváradai evangélikus egyházat, melynek 30 évig volt felügyelője. Halálát neje és kiterjedt családja gyászolja. Temetése ma, január 10-én délelőtt 10 órakor lesz a körözs-utcai evangélikus templomból, ahol a kiváló férfit hültteteméit ravatalra helyezték.

* **A kivándorlás nehézségei.** Az Amerikába való bevándorlás napról-napra nehezebbé válik. A bevándorlás nehézségei különösen a múlt évben tornyosultak össze. A bevándorlási főfelügyelő ugyanis oly szigorúan ragaszkodik a szabályokhoz, hogy emiatt az elmúlt évben a kivándoroltak 70 százalékát visszutasították. A belügyminiszter tegnap körrendeletileg értesítette az alispánt a nehézségekre. Érdekes, hogy a bevándorlás oly nagyarányú volt, hogy a munkásokkal valóságos ütközés kezdődött. Több amerikai kis bankár ugyanis a munkásokat bizonyos vállalatok részére toborozza és így a bevándorlást elősegíti. Ezek a kis bankárok képesek a megérkező munkásoknak 25 dollárt kölcsön adni, amit a felügyelőnek kell felmutatniok, de azután vissza is kell hogy adják azokat. Ily módon kijátszák a törvényeket és ennek ellenében hosszú ideig dolgoztatják a szerencsétlen pénzsóvár munkásokat. A belügyminiszter felhívja az alispánt, hogy minél szélesebb körben ismertesse az Amerikába való bevándorlás nehézségeit és mindenkit idejekorán világosítsanak fel, hogy a kivándorlás ma már oly nehéz, hogy az emberek hetven százaléka az amerikai partokról kénytelen visszatérni.

* **Kinek van igaza — döntson az alispán.** A tenkei járásbíró, *Blig* Mikula boklyai fődmivest becsületsértés miatt pénzbüntetésre ítélte. A pénzbüntetés behajtására a béli körjegyzőt, *Hanák* Sándort hívta fel a bíróság. A jegyző a felhívásnak nem tett eleget, kereken kijelentvén, hogy ez nem tartozik hozzá, hajtsa be a pénzt a bírósági végrehajtó. E miatt a tenkei járásbíró panaszt tett a béli főszolgabírónál, aki azonban azzal az indoklással, hogy *Hanák* törvényes alapon áll, a panasznak nem adott helyet. Erre tegnap a járásbíró az alispánhoz tett panaszt, kérvén a behajtás elrendelését. A járásbíró arra is kéri az alispánt, hogy utasítsa a béli főszolgabírót, miszerint a jövőben hasonló esetben föltétlenül teljesítse a bíróság megkeresését, mert ez csak a népnek van előnyére, amennyiben a bírósági végrehajtó kiküldése sok költséget kerül. Viszont ezzel szemben a jegyzők azzal érvelnek és pedig igen alaposan, hogy már eddig is annyira tulvannak terhelve munkával, hogy a t sem tudják a rendes időre elvégezni, s így újabb megterhelés valósággal hátrányára van a tulajdonképeni jegyzői teendőknél.

* **A cselédszerzés városi kéiben.** A cselédszerzői intézetek és egyáltalában a cselédszerzési viszonyok mostani állapota Nagyváradon nem felel meg a kívánalmaknak. Ezért Gerő Armin főkapitány már régebben terve vette, hogy a cselédszerzést városi kezelés alá veszi, s egy Nagyvárad városi cselédszerző intézetet és cselédotthont állítson fel a város, amelynek szabályzatát is elkészítette a főkapitány. A város főszámvevője most terjesztette elő véleményes jelentését a szabályzatra vonatkozólag. Pénzkezelési és számviteli szempontból a szabályzatot helyesnek és elfogadhatónak tartja, csak némi csekélyebb módosítást ajánl.

* **A szegényadó behozatala.** A szegényügy rendezésének kérdésével már évek óta foglalkozik Nagyvárad város szegényügyi bizottság. Mivel a kérdés megoldására szükséges fedezetre a rendelkezésre álló Rimanóczy-hagyaték és más alapok jövedelme nem elegendő, a szegényügyi bizottság, tekintettel arra, hogy a koldulás korlátozása is a megoldás keretébe tartozik, szegényadó kivetését ajánlta, még pedig progressiv alapon. Szűcs Géza főszámvevő, akinek jelentés és javaslatára lett a kérdés kiadva, most tette meg előterjesztését. A főszámvevő helyesli a szegényadó behozatalát s progressiv alapon azt igazságosabbnak is tartja s ezért a szegényügyi bizottság javaslatát elvben pártolja. Az adó kulcsára nézve azonban még most nem nyilatkozhat, mert a szegények ellátásának a módja még ismeretlen, pedig a szükséglet megállapítása a mérvadó az adókulcs megállapításánál. Tehát első sorban a szegények összeírásának, a szegényház terve és költségvetése elkészítendő s csak azután lehet gondolkozni a szegényadó kulcsának megállapításáról.

* **Szerencsétlenség Vadász és Grósz kocsigyárában.** Tegnap délelőtt Sztarovesz utcán, a Vadász és Grósz-téle kocsigyárban végzetes szerencsétlenség történt. Egy vasállványra felrakott, mintegy 15 métermázsas vas lezuhant és az állvány alatt toglalkozó Somogyi Mátyás 18 éves kovács-segédre esett, aki életveszélyes sérülést szenvedett. A gyártelep udvarán ugyanis egy körülbelül 1 méter magas vasállvány volt felállítva, amelyen vasrudakat szoktak tartani. Somogyi Mátyás kovács segéd, Racsó József raktáros társaságában, tegnap éppen vaskötegeket rakott az állványra s egyik köteget elhelyezése alkalmával az állvány alá hajolt, de ebben a pillanatban az állvány összedőlt s az állványon levő vaskötegek Somogyi Mátyás fejére zuhantak. Az orvosi vélemény szerint Somogyi Mátyás agyalapi zúdást szenvedett. A szerencsétlenül járt kovács-segédet beszállították a biharmegyei kórházba, azonban oly súlyosan sérült meg, hogy kihaladni nem lehetett. Délután kiszállt a helyszínre a vizsgálóbíró és a kir. ügyészség s megtartotta a helyszíni a szemlét. Az eljárás folyamatba tetetett annak megállapítása céljából, hogy a szerencsétlenséget kinek a mulasztása, vagy gondatlansága okozta.

* **Négy szál dohány.** A béli járásban Tagadómedgyesen a fináncok valószínűleg feljelentés folytán Dudás Gábor udvarában 4 szál dohányra bukkantak még a nyáron. A dohányok virágoztak és ez éppen elég ok volt arra, hogy a fináncok tiltott dohánytermelést fedezzenek fel. A fináncok e miatt nem is Dudás Gábort jelentették fel, hanem Gogorván Pál béli csózt, akinek meg kellett volna látnia a négy szál dohányt. A béli főszolgabíró azonban elutasította a feljelentést, mert Gogorván nem láthatta meg a négy szál növényt, még ha virágoztak is. A főszolgabíró intézkedésével azonban az aradi dohánybevéltő hivatal nem elégedett meg, hanem tovább telebbezett az alispánhoz, mert ha a fináncok megtudták látni (besugár után) a dohányt Gogorvánnak is meg kellett volna látnia.

* **A vasárnapi korszórol.** Vasárnap este a Rákóczi-uton Paiss Károlyné az ott sétáló Kiss Erzsébet szakácsnőt egy kővel fejbe vágta. A rendőrség folyamatba tette az eljárást.

* **Pályázat városi tűzoltó állásokra.** A nagyvárad városi tűzoltóságnál, létszám szaporítás folytán 4. másodosztályú tűzoltó állás üresedett meg, melyre most pályázat van kiírva. Föltételek: még be nem töltött 30 életév, kiszolgált altisztek előnyben részesülnek. Javadalmazás 700 korona kezdő fizetés, 200 korona lakbér, teljes egyenruházat és nyugdíj. Jelentkezni lehet Grácz Lajos tűzoltó parancsnoknál, a központi tűzoltó laktanyában, Mezey-utca 9. sz.

* **Ismeretlen dobáló.** Halmágyi Zsolt fogházteigyelet jelentést tett a rendőrségnek, hogy ismeretlen tettes utcára dobált hálósobáinak két ablaktábláját egy ököl nagyságú kővel beütötte. A rendőrség a tettes kiderítése céljából a nyomozást folyamatra tette. Az ablakokat bizonyosan valamelyik kiszabadult fogoly üthette be.

Különlegességek rövidáruban.

Keztyük, fátolok, harisnyák, shawlok és gombok kiárúsítás miatt nagyon olcsón lesznek elárúsítva

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

* **A váradai hölgyközönséget** közelebbről érdeklő érdekes üzletváltozás hírével vesszük. Flegman Armin régi, hírneves cég üzletét megnagyobbítani óhajtván, nagy áldozatok árán a több, mint 50 év óta fennálló ifj. Kohn Sámuel-téle üzletet megvette s annak helyén egy világvárosi nagy áruházat kíván létesíteni. Hosszu, fáradságos munka eredménye lesz ezen áruház, mely méltán fog általános feltűnést kelteni. Az átalakítási munkálatokat nem sokára megkezdik.

Tombola-tárgyak.

Játék-szerek. :- Hegedű és hegedű-hurok. :- Utazó koferek és táskák.

Téli áruk. Alsó ing és nadrág, bőr és kötött keztyük. :- Valódi solingeni acél áruk, ridikülök, gramofonok

legolcsóbban.

Gál Ferencnél Nagyvárad,
Rákóczi ut. — Bazar-épület.

* **Villamos osillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg Stern-nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktáron tartok villamos és gáz lámpákat, vasalókat, Wolfgram és izzó lámpákat nyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

Amit mindenkinek tudnia kell.

1 liter rum 1.50
1 deka tea —.08

Az ujjvárosi drogeriában a torony alatt.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

Kiváló Jóságú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Építési munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsü megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel **Óváry Testvérek kályhás iparosok**

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

* **Gáll Imre** nagyáruházában az egész raktár olcsó eladása hétfő, január 9 én veszi kezdetét. Felhívjuk olvasóink figyelmét az olcsón beszerezhető cikkekre.

SPITZER BÉLA

női és gyermek divat-háza

A legszebb

menyasszonyi kelengyék, far-

sangi toilettek készülnek

Spitzer

szalonjában

Rákóczi-ut 3. sz.

Tombola tárgyak és legyezők vételénél felhívjuk Gál Ferenc üzletére a t. olvasóközönség figyelmét.

Nagy karácsonyi és ujévi
occasio Január 15-ig

Radó és Kertész

Kossuth-utca 2. szám.

Siessünk az ajándékokat megvenni,
most míg óriási a választék.

Bluz selyem különlegességek 43--60--70
Bluz bársonyok 55--70--85
120 széles ruha szövetek 28--38--50--58--70--85
140 széles kosztüm kelme 65--85
Jól mosható barhettek 13--17--25--30
Jó vászon és kanavász 1 vég 5 for. 50
Asztalneműek, valamint az összes raktáron levő selyem, szövet és posztó kendők, de különösen női fehérneműek teljesen leszállítva adatkak el
Menyasszonyi kelengye választékuk különös figyelmet érdemelnek.

* **Magánvizsgára** sikerrel előkészít egy nagy gyakorlattal bíró nyugalmazott főgimnáziumi tanár. Már eddig is több tanítványt vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Bethlen-utca 1 szám alatti lakására intézendők.

Legelegánsabb és
legmodernebb

fényképek

külföldi tanulmányok és tapasztalatok alapján

Molnár Jenő
(Lojanek utóda) műtermében.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butordarabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

**Teljes árfolyam
5.65 annuitás.**

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

Valódi amerikai

C i p ő k

és orosz kalucsnik leg-
jobb minőségben, o

REICHARD - áruháza

czégnél kaphatók.

TANÜGY.

Beiratások a jogakadémián! A nagyváradi kir. jogakadémián a beiktatások és beiratások az 1910—1911. tanév II. felére folyó évi január 7—19-ig az igazgatónál, ellenben az egyes tanárok külön névjegyzékébe legkésőbb január 21-ig bezárólag eszközöltnek, ezen napon túl a főlvetel csak külön engedély alapján történhetik. A tandíj előzetesen lefizetendő, az első félévben nyert tandíjmentesség, ha csak az illető el nem vesztette, a II. félévre is érvényes. Ugyancsak a beiratáskor fizetendő 1 korona a Mensa Academica javára.

A pót- és ismétlő alapvizsgálatok f. évi január 19, 20 és 21-én tartatnak, — a nyilvános előadások január 23-án kezdetnek meg.

Kelt Nagyváradon, 1911. jan. 1-én.

Az igazgatóság.

IRODALOM.

Az **Élet** III. évfolyamának 2. füzetje a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: *Vampa*: Vasárnapi levél. *Hussár Károly*: Kaas Ivor és kora. *Fuhász Gyula*: Örök összhangjaink. *Aradi Ottó*: A gyufák. *Izsóf A.*: A legújabb mesék *Vecsey Jenő*: Kibékülés 30 év múlva. *Vajda Ernő*: Kávész pszichológia. *Gondolatok*. *Grész Leó*: A misztikus éjszakai fény. *Krudy Gyula*: Régi és új emberek. *Sztrókay Kálmán*: Játék vagy tudomány? *Könyvek*. *Zene*. *Mozgóképek*.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel

358

Czapfalvi József.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: *Gioconda* (opera-bemutató.)

Szerda: *Testőr*.

Csütörtök: *Gioconda*.

Péntek: *Testőr*.

Szombat: *Gioconda*.

A *Gioconda* bemutatója. Ma, kedden és csütörtökön este a legkiemelkedőbb nagy operák egyikének, *Ciocondának* bemutatója zajlik le a Szigligeti színházban: Magyarországon itt először. *Ciocondát* egy bergamiói székesegyházi karnagy, Ponchielli szerette, Verdi legkedvesebb embere és legértékesebb tanítványa. A *Cioconda* minden szereplője saját zenei motívummal bír, de ezek a motívumok nem csupán realiztikus, hanem dallamos aláfestést is nyernek.

Felhívás a bérlőkhöz. Az igazgatóság felkéri a színházi bérlő közönség tagjait, hogy a második bérlési részlet-összeget befizetni szíveskedjenek.

A **Testőr** Molnár Ferenc páriát ritkító, mesteri szövésű színjátéka, a **Testőr** szerdán és pénteken újból gyönyörködtetni fogja hallgatóit. Valóságos vihar, forr, ujjongó taps-lárma tört ki tiszter-buszor a vasárnapi és tegnapi bemutató esték zsúfolt nézőterén. A főszerepeket továbbra is E. Kovács Mariska, Tóth Elek, Pogány Janka Hunyadi József viszik.

ZENE.

A szombati hangversenyeste. Széles körben nagyarányú érdeklődés mutatkozik a Zenepártoló társaság legközelebbi hangverseny estéje iránt, amelyen három magyar kamaraművészuő, az *Arányi-nővérek* lesznek pompás koncerttermünk vendégei.

A nagyváradi hangversenyeste rendezősége már megkapta a koncert műsorát, amelyet a művésztestvérek legsikeresebb és legszebb számaikból állítottak össze. A program a következő:

1. *Haendel*: D-dur Sonata. (Két hegedűre és zongorára.) 2. *Vitali*: Chaconne. (Trio.) 3. *Saint-Saens*: Zongora- és hegedű-koncert. 4. *Wieniawsky*: Valse capricioso. (Hegedű.) 5. *Sinding*: Serenade. 6. *Paganini*: Mózes ábránd (G. huron.) 7. *Paganini*: La campanella.

A rendezőség közli, hogy a jegy elővétele már megkezdődött *Vidor M.* könyvkereskedésében.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Járványos betegségeknél

mint **kolera**, typhus vagy lázas betegségeknél fő a viz, legbiztosabb óvszer a

KRONDORFI pezsgőhöz
borhoz
SAVANYÚVIZ
legjobb ital
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHÁJTÓ GYÓGYITAL

mint **nyálka oldó szer**, egy magában mint meleg tejjel vegyítve köhögésnél, rekedtségnél, fűdőhurtnál stb. legjobb gyógyszerrel ajánlatik. Nehezen emésztő, gyomorhurtnál kitűnő hatása van! **Hugyhajtó gyógyital!** — Kérjük minden kávéházban és vendéglőben bor vagy pezsgőhöz, mindenkinek kitűnően fog izleni.

Főraktár: **Janky Antal** utóda cégnél van.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

1911. január 7. Hangulatos, sikerült vers, de sokkal inkább családi jellegű, hogysem a nagy közönséget érdekelhetné. Nem is aktuális már ma.

R. M. Köby írója köszöni a megemlékezést; nehez munkánkban bizony jól esik látnunk, hogy a közönség velünk érez.

TÁVIRATOK.

A nagyváradai püspökség.

Budapest, jan. 9.

(Saját táv.) A tegnapi nap folyamán terjesztett ama hírek, hogy a pápa Széchényi Miklós gróf győri püspöknek a nagyváradai püspöki székre való kinevezését jóváhagyta, érthető feltűnést keltett országszerte. A pápa ily intézkedéséről ugyanis sehol sem tudnak semmit. Erre vonatkozólag a legilletékesebb helyről azon nyilatkozat közlésére kérték fel a lapok, hogy a nagyváradai püspökség beöltésének ügye egyáltalán nincs abban a stadiumban, hogy arról még bármelyik jelölt érdekében is nyilatkozni lehetne.

Gróf Széchényi Párisban.

Páris, jan. 9.

Au zria-Magyarország új párisi nagykövete, gróf Széchényi Miklós, mint Párisból táviratozók, ma rövid tartózkodásra oda érkezett, hogy előkészítse hivatalának elfoglalását.

Zavargó bandák.

Konstantinápoly, január 8.

A »Yeni Gazetta« szerint Bassorachban zavargások voltak, amelyek során egy bazárt kifosztottak. E híreket angol forrásból megerősítik. Bagdadból száz csendőrt küldöttek Bassorahba.

Hajza anarchisták után.

London, január 9.

Tegnap reggel a rendőrség letartóztatott egy előkelően öltözött orosz zsidót, a kinek állítólag része volt a clatheimi gyilkosságban. Az orosz énekesnek mondja magát.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre. Tisztelettel

HÄBER és TÄRSA férfiszabó.
o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

Gyorsan pusztul a bőr ezért Ön bánja,
Ha Fernolendit NIGRIN-jét nem használja.

Tüntetések Lisszabonban.

Lisszabon, jan. 9.

Három monarchista lap szerkesztőségi helyiségeit a tömeg megröghanta és ott nagy pusztításokat vitt véghez. Katonáság őrzi a szerkesztőségeket.

Igazságszolgáltatás.

A Molnár—Szécsi ügy a bíróság előtt.

Az a családi affér, amely Molnár Ferenc író és Szécsi Illés részvénytársasági igazgató közt támadt, legközelebb — a sok minden pletykával szemben — a bíróság előtt nyer tisztázást.

Ismeretes, hogy Szécsi Illés inzultálta az író, aki most amiatt életveszélyes fenyegetés címén tett panaszt a büntető járásbírósnál. A főjelentés tárgyában dr Farkas Gyula járásbíró már ki is tűzte a tárgyalást, még pedig rövid terminusra, amennyiben a pörös feleket e hó 12-ére, csütörtökre idézte maga elé.

Részt vesz valószínűleg a tárgyaláson, mint a vád képviselője, a kir. ügyész is. A bíró ugyanis ma küldte át Molnár Ferenc főjelentését a vádhatósághoz, a végből, hogy tegyen indítványt, illetőleg nyilatkozzék: vállalja-e a vád képviselőt. És mert az életveszélyes fenyegetés hivatalból üldözendő, a tárgyaláson a kir. ügyész nyilván szintén képviseltetni fogja magát.

Molnár Jenő panasa egyébként nem egyedül Szécsi ellen szól, hanem Beck Kálmán magánhivatalnokot is főjelentette, a ki a kérdéses alkalommal a társaságában volt.

Nehogy pedig az ügyről, mint ahogy annak során eddig történt, ismét a leg-
lehetetlenebb pletykák repüljenek szerteszét a városba, a tárgyaláson hites gyorsírók fogják a pör anyagát jegyezni. Ennek a költségeit Molnár Ferenc fedezi, aki egy ma beadott újabb kérvényében e célra dr Komor Gyula és dr Luxács Bernát országgyűlési gyorsírókat kérte megcitolni.

A tárgyaláson Molnár Ferencet, a panaszost, dr Várkonyi Oszkár ügyvéd fogja képviselni. Szécsi Illésnek pedig dr Baracs Marcell ügyvéd lesz a védője.

Maga Molnár egyébként, amint ismeretes, a kiállott izgalmtól súlyos idegki-merültségbe esett és ezidőszent a Vörös Kereszt kórházban fekszik betegen.

Vegyél!

Vegyen!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt
Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és
Bémer-tér, Fő-utca sarok.

§ Választási közpor. Tizenhárom mesősasi parasztszabanc állott tegnap a nagyvárad kir. törvényszék fiatalok előtt itélkező tanácsa előtt. Azzal voltak védolva, hogy dr Ertsey Péter berettyóújfalui országgyűlési képviselő választása alkalmával közporral fogadták az Ertsey-párt választóit. Ők ezzel elintézték gondolták az ügyet, de nem úgy Ertsey Péter szintén lelkes választói, akik feljelentették a »választási-rend« eme legáltalabb lovagjait. Az ügy tárgyalása tegnap volt, Ember Géza elnöklése alatt. A védői tisztet éppen dr Ertsey Péter látta el, még pedig igen sikeresen, mert a kis hazafiak meglehetősen enyhe büntetést kaptak. Egy pár közülök 2—2 napi elzárást kapott, a többit pedig felmentették.

KÖZGAZDASÁG.

A Központi takarékpénztár, melynek számadását folyó hó 3 án tették közhírré a lapok, s a melyből kitűnt, hogy az elmúlt év tiszta nyeresége 385.840.26 koronát tett ki, folyó hó 5 én tartott igazgatósági ülésében az üzlet folytonos és egészséges fejlődésére való tekintettel az igazgatóság elhatározta, hogy az ugyancsak e hó 29-ére összehívandó közgyűlésen az alaptőkének 3 millió koronáról 4 millió koronára való felemelését fogja indítványozni.

E célból 2500 drb. 400 K é. részvény bocsátatik ki 460.— korona árfolyamon, mely részvényekre a régi részvényeseknek elővételi joga biztosítva lesz, úgy, hogy minden három régi részvény után egy új részvényre gyakorolható az elővételi jog.

Az elővételi jog alapján át nem vett részvényeket egy az intézet üzletbarátaiból alakult syndicátus fogja átvenni, úgy, hogy a tőkeemelés sikere ezáltal már is teljesen biztosított.

Ezen tőkeemeléssel a Központi takarékpénztár saját tőkéje 4.600.000 korona lesz.

Az intézet valóban meglepő fejlődésének egy másik konsekvenciája az ugyancsak f. hó 5 én tartott igazgatósági ülés azon határozata, melynél fogva az igazgatóság a közgyűlésen indítványozni fogja, hogy az előző évi 30 korona osztalék helyett az ez évi hasznóból 38 korona vagyis 8 százalék állapításuk meg osztalék gyanánt.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonátöze.

50 kilogramonkint.

Buza áprilisra	—	—	11.08
Buza májusra	—	—	11.—
Buza októberre	—	—	10.62
Rész októberre	—	—	7.81
Zab áprilisra	—	—	8.43
Tengeri májusra	—	—	5.68

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Dajkovits E.

fényirodában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

„VITOL“

Kiváló szer köszvény, csusz, hasogatás, rheuma-szaggatás ellen. ::

Este a fájdalmas testrészt be-
dörzsölendő. ::

Kapható:

az „Arany Kereszt“
gyógyszertárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é.
— közönséget, hogy —

Kert utca 2. szám.

építési irodát

nyitottam.

Elvállalok tervezéseket és bár-
milyen e szakmába vágó
:: munkákat. ::

Tisztelettel

Béres Ferenc

építőmester.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható.
Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodában szobák 1 korona
— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
„NEMZETI“
szálloda, vendéglő és kávéház bérloje.

TÁTRAY és TARSAI

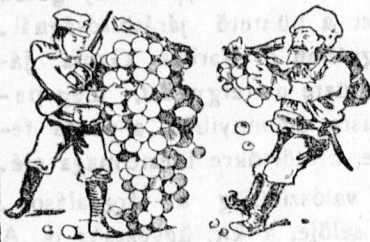
Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos
munkákat, vízvezeték és csator-
názási munkákat, gyárak teljes
berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és
ekéket, magánjárókat és cement-
ipari gépeket.

Biharvámegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Szőlő-

oltványokat

szállít amerikai si-
ma és gyökeres
vesszőket különféle
fajokban, fajtis-
taságért jótállva
legdusabb választ-

tékban a már évek óta elsőnek és legmegbízha-
tóbbnak ismert **Kisküküllőmenti első szőlőoltvány-telep**

tulajdonos: **CASPARI FRIGYES**

MEDGYES, 32. sz. (Nagyküküllő-megye.)

ooo Tessék árjegyzéket kérni! ooo

Az árj gyzékben találhatók az ország minden részéről
érkező **elismerő levelek**, ennél fogva minden szőlő-
birtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős
személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg bizonyosá-
got szerezhet magának **fenti szőlőtelep meg-
bizhatóságáról.**

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Magyar általános hitelbank nagyváradai fiókja.**Aláírási felhívás**

1910. évi magyar királyi adómentes 4%-os állami járadék-kölcsönre.

Kibocsátva **200.000.000** korona névértékben.

Ezen kötvények nyilvános aláírásra bocsáttatnak. *Az aláírás zárhatórideje*
1911. január 11-én szerdán.

Az aláírási ár 91 60 százalékot tesz hozzáadva az 1910. évi szeptember hó 1-től az átvétel
napjáig járó 4 százalékos folyó szelvénykamatokat. — A jegyzet kötvények legkésőbbi folgó év március
10-ig átveendő. Az átvétel ugyanazon helyen eszközölendő, ahol az aláírás történt.

Jegyzések a **MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK** nagyvá-
radi fiókjánál fenti határidőn belül eszközölhetők. ::

Bémer-tér. Bazár épület.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujjonnan berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben készítettnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTÚL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott :
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántúl”-ban közöltetnek.

Alapítottott :
1894.

ÉRTESÍTEM

a n. é. közönséget, hogy az

Ifj. Kohn Sámuel

női-divat üzletet megvettem

s azt míg a készlet tart, olcsó

árak mellett árusítom

FLEGMAN

női-divat áruháza.

Alapított 1888.

Bémer-tér.